

”SUURI TYYLI” – ERIK TAWASTSTJERNA 100 VUOTTA

Professori **Erik Tawaststjerna** syntymästään (1916–93) tulee lokakuussa kuluneeksi sata vuotta. Kansalliskirjastossa on avattu yleisölle näyttely, joka esittelee monipuolisesti tämän legendaarisen yliopisto-opettajan, musiikintutkijan, arvostelijan, pianistin ja pedagogin vaiheita ja saavutuksia.

Tawaststjernan elämä keskittyi olennaisesti Jean Sibeliuksen elämäkerran kirjoittamiseen ja julkaisemiseen viitenä niteenä (1965–1988) suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi sekä osittain venäjäksi. Hänen väitöskirjansa käsittelee Sibeliuksen pianotuotantoa, ja pianistina hän äänitti suomalaista musiikkia eri maiden radioissa. Tawaststjerna toimi Helsingin yliopiston musiikkitieteen professorina vuosina 1960–1983 ja Suomen Akatemian tutkijaprofessorina vuosina 1977–1983.

Tawaststjernasta kehittyi yleisönsä vangitseva puhuja, joka teki radioesitelmillään myös musiikkitieteen suosituksi laajoissa piireissä. Hän oli musiikkiarvostelijana lahjakas esseisti, jonka työskentelytavoista on monia tarinoita, sekä aikansa vaikutusvaltaisimpia ja värikkäimpiä musiikkipersoonallisuuksia. Näyttely valottaa hänen maailmaansa, näkemyksiään taiteesta, kulttuurihistoriasta, estetiikasta ja elämästä ylipäätään. Näyttely on Kansalliskirjaston Café Rotundassa (23.5.–22.10.2016).

Filosofi **Georg Henrik von Wrightin** satavuotisnäyttely ”Ajatus ja julistus” jatkuu myös Kansalliskirjastossa (26.8. asti). Muistelmisaan von Wright kertoo, että hän tuli ylioppilaaksi samana vuonna kuin Tawaststjerna ja että he kävivät opiskeluaikana yhdessä klassisen musiikin konserteissa. Myöhemmin hän seurasi Sibelius-monografian syntyä, jota Tawaststjerna luki ääneen hänelle ja hänen Elisabeth-vaimolleen.

Tawaststjerna kirjoitti myös muistikuvia lapsuudestaan, jotka hän julkaisi *Voces intimae* -nimellä vuonna 1990. Hän mainitsee kirjassa, että hänen kohtalokseen muodostui Helsingissä Katajanokka. von Wright asui puolestaan pitkään Eiran kaupunginosassa. Osa Eiranpuistoa on juuri nimetty Georg Henrik von Wrightin terassiksi.

ARKI AVARUUSASEMALLA

Suomalaistaustainen astronautti, komentaja **Timothy Kopra** vieraili tiedekeskus Heureka-sa vuonna 2010. Nyt hän on Maata kiertävällä kansainvälisellä avaruusasemalla ja ehdotti muutama viikko sitten Heureka puolen tunnin suoraa lähetystä avaruusasemalta. Suora yhteys avaruudesta NASAan ja sieltä Heurekaan oli toukokuun lopulla (27.5.2016). Suomalaiset lähettivät etukäteen Kopralle yli sata kysymystä, joista ennätettiin kysyä 18 noin puoli tuntia kestäneen yhteyden aikana. Lähetystä edelsi suomalaisten tiedetoimittajien **Jari Mäkisen** ja **Anne Liljeströmin** esitys.

Yhteys avaruudesta toimi erinomaisesti ja yllättävän pienellä viiveellä. Kopra esiintyi leppoisasti ja sympaattisesti. Hän vastasi esimerkiksi tällaisiin kysymyksiin: Onko avaruusasemalla ahdasta, kun joudutte olemaan pitkään samojen ihmisten kanssa? Onko sinulla vapaa-aikaa avaruudessa? Mikä on kauneinta mitä olet nähnyt avaruudessa matkatessasi?

”Itse asiassa kansainvälinen avaruusasema tuntuu yllättävän suurelta, koska painottomuudessa voi käyttää jokaista pintaa lattiana ja kyllä toisten ohitse vaikka yläpuolelta... Huomenna lauantaina nukun pitkään, ja sitten hommiini kuuluu imuroiminen, joka täälläkin on hyvin tärkeää. Sitten olen ajatellut valokuvata, ja tietysti soittaa kotiin... Myrskyt ja salammat ovat fantastisen upeita ylhäältä nähtyinä, ja kun ava-

ruusasema meni revontulien lävitse, kylvimme vihreässä valossa. Öisten kaupunkien valot ovat upeita, samoin Suomen metsät ja rannat, jotka valokuvasin.”

NASAn tallenne koko lähetyksestä on nähtävissä osoitteessa: <http://media.heureka.fi/kopra2016/>

LOKI-PALVELU

Kaikille meren ystäville ja rannikolla lomaileville on julkaistu uusi yhteinen verkkopalvelu, Loki. John Nurmisen Säätiön ja suomalaisten merimuseoiden toteuttama maksuton verkkopalvelu opastaa merellisten retkien ja kesäisten rannikkoseikkailujen suunnittelussa sekä kulttuurihistoriallisen tiedonjonon sammuttamisessa. Palvelu kokoaa (osoitteessa www.lokistories.fi) kartalle merenkulkijoiden ja merellisten organisaatioiden jakamia tarinoita, museoiden kiinnostavimpia sisältöjä sekä parhaita retkikohdevinkkejä Suomen rannikoilta ja saaristosta. Verkkokartta on hyödyllinen apuväline myös kesäisten saaristoreissujen tai veneretkien suunnittelussa, sillä Loki on suunniteltu palvelemaan selaajaansa myös erilaisilla mobiililaitteilla.

Ensimmäiset lokimerkinnät ovat muun muassa suomalaisten merimuseoiden, Yle Elävän arkiston ja Suomen majakkaseuran tekemiä. Museoiden ja muiden merellisten tahojen ohella kuka tahansa palveluun kirjautunut meren ystävä voi kiinnittää Lokin kartalle oman tarinansa. Loki palvelee suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi sekä sisältää kaksi vaihtoehtoista karttanäkymää meriväyliseen.

Lokin yksi keskeinen tehtävä on pidentää ja syventää museokäyntiä. Palvelu julkistettiin Merikeskus Forum Marinumin uuden ”Töissä merellä” -päänäyttelyn avajaisten yhteydessä 12.5.2016. Palvelu on tehty yhteistyössä John Nurmisen Säätiön sekä Ahvenanmaan merenkulkumuseon, Merikeskus Forum Marinumin, Rauman merimuseon sekä Suomen merimuseon kanssa. Palvelun toteutuksesta vastaa Futurice Oy ja sitä ovat rahoittaneet Jane ja Aatos Erkon Säätiö sekä Jenny ja Antti Wihurin rahasto.

UUSI TUTKIMUSALUS TVÄRMINNEEN

Helsingin yliopisto on päättänyt hankkia noin 1,7 miljoonan euron arvoisen uuden tutkimusalueksen Tvärminnen eläintieteelliselle tutkimusasemalle. Uusi alue on 16 metriä pitkä katamaraani, joka soveltuu rannikonläheiseen tutkimukseen. Katamaraani varustetaan tarkoituksenmukaisilla nostimilla ja vinsseillä sekä nykyaikaisella näytteenottovälineistöllä. Lisäksi aluksella on tilaa enintään 30 hengen kurssi- ja tutkimusryhmille.

Uusi alue otetaan näillä näkymin käyttöön ennen vuoden 2017 loppua Suomen 100-vuotisjuhlan yhteydessä. Rahoitusta hankintaan saatiin lahjoituksista, jotka ohjattiin vuorineuvos **Stig Gustavsonin** merkkipäiväkeräykseen.

Alue tulee merkittävästi parantamaan Tvärminnen mahdollisuuksia harjoittaa korkealaatuista ja nykyaikaista merentutkimusta rannikkoympäristössä. Uusi alue kasvattaa myös Suomen kapasiteettia rannikonläheisessä Itämeri-tutkimuksessa ja merentutkimuksessa kansainvälisellä huipputasolla.

Ilari Hetemäki